

N:o 46.

Af herr **J. Bengtsson** i Gullåkra, om antagande af lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Huru svårt det är i vårt land att vinna rättvisa i fråga om gamla pålagor, längesedan föråldrade, ja äfven längesedan erkända såsom varande obilligt och otidsenligt ordnade samt därför orättvisa mot dem, på hvilkas skuldror de hårdast tynga, det visar bland annat den riksdag efter riksdag allt ifrån början af innevarande århundrade återkommande frågan om väghållningsskyldigheten.

Förutom det att under tidernas lopp många skatteobjekt uppkommit, hvilka vid tiden för nu gällande väghållningslags tillkomst dels ej funnos och dels, om de funnos, ej mäktade bära skattebördor, men som nu äro af beskaffenhet, att både kunna och bära deri deltaga, har detta onus ifrån dess säkerligen i början mycket primitiva art utvecklats till en skyldighet, som, för att vägarne skola uppfylla tidens och rörelsens kraf, går vida utöfver hvad de gamle lagstiftarne förstodo med lagbudet: »vägar rödja och broar bygga». Och dock påhvilar både den gamla och den genom ökade fordringar tillkomna mångdubblade skyldigheten ännu den dag, som i dag är, ensamt jordens brukare, och i de södra provinserna ej ens alla dessa utan endast brukarne af den oprivilegierade jorden, till följd af ett kungabref, hvars laglighet till och med på fullt allvar kan ifrågasättas. Härtill kommer att den gamla delningsgrunden, hemmantalet, såsom en hvar känner, är så orimlig att bibehålla, att vårt lands lagstiftare borde af månhet om aktning för lag och ordning ju förr dess hellre afskaffa den.

Skall då männe aldrig i detta ärende rättvisa och billighet kunna ernås? Efter de tvänne senaste riksdagarnes resultat kan man sannerligen börja misströsta derom. Visserligen göra de, som draga denna obilliga och sig ständigt ökande börda, icke det högjudda buller, som utmärker åtskilliga

andra missnöjda både i högre och lägre samhällsställning, men huru vida det ändå är rätt eller klokt att under allehanda undanflykter undandraga sig en rättvisare fördelning, derpå kan den rättänkande fosterlandsvännen ej gifva mer än *ett* svar. Hade 1809 års bondestånd kunnat ana, att det skulle lida ända till slutet af århundradet, innan dessa gamla orättvisor voro afhjelpna, hade det säkerligen icke gifvit efter för alla de fagra löften, hvilka gäfvos dem sedan hotet visade sig ej kunna hjälpa, utan hade talmannens namn blifvit oskrifvet under regeringsformen, intill dess 114 § blifvit struken eller andra garantier ställda för en bättre skattefördelning.

Sedan efter många svårigheter båda kamrarna ändtligen år 1876 — således nu för femton år sedan — enades om en skrivelse i ämnet till Kongl. Maj:t, sedan med anledning deraf Kongl. Maj:t tillsatt en komité och denna afgifvit ett på sorgfälligt utredning grundadt och i det allra mesta ganska tillfredsställande betänkande (jag undantager naturligtvis det för privilegii-intresset alltför gynsamma förslaget om att dess deltagande skulle bero på öfverenskommelse), sedan detta betänkande öfverlemnats åt samtliga landstingen och dessa, efter att hafva haft ett års betänketid, afgifvit sina yttranden, hvilka, om ock med en del mindre anmärkningar, i de flesta fall i allt hufvudsakligt anslöto sig till komitéförslagets hufvudgrunder — dervid nyssnämnda privilegii-förslag icke erhöill en enda försvarare från de län, som deraf berördes — sedan slutligen Kongl. Maj:t, efter sina befallningshafvandes och högsta domstolens hörande, först vid 1887 års riksdag och derefter, till följd af denna riksdags upplösning, åter vid 1889 års riksdag framlagt proposition i frågan, dervid behörigt afseende fästats vid landstingens och myndigheternas erinringar, så trodde och hoppades man med allt skäl att frågan ändtligen skulle vara mogen till sin lösning. Men man bedrog sig. Ett rent afslag var Första Kammarens svar. Åtskilliga under öfverläggningen lösligt framkastade och sins emellan oförenliga förslag, hvilka föregäfvos vara bevis på god vilja, ingåfvo visserligen föga hvarken hopp eller tröst för de trötta lastdragarna, och om någon närde en svag tro på dessa förklaringar, skulle den snart betagas honom.

Vid 1890 års riksdag upptogo nemligen ej mindre än sexton motionärer i fem motioner de flesta nyssnämnda framkastade förslagen; en skrivelse tillstyrktes med anledning härutaf af lagutskottet, som godkändes af Andra Kammaren, men — förkastades medelst ett nytt rent afslag och med 53 röster mot 29 af den Första. Jag hoppas att nya försök ej vidare skola göras med skrivelser, hvilkas resultat — äfven om Kongl. Maj:t dervid fästade afseende — ej skulle blifva annat än en ny troligen femton-årig kretsgång och en välkommen anledning att afvisa alla under tiden i ämnet inkommande motioner.

Saken har emellertid härigenom i så måtto klarnat, att vägen till rättelse hädanefter troligen måste sökas och gå ej genom lag- utan genom statsutskottet, ty denna väg har den fördelen, att den ej kan stängas genom den ena kammarens non possumus. Den tilltalar mig ej, men nöden har ingen lag.

Innan denna väg beträdes, vill jag dock ännu en gång göra ett sista försök att med lagförändring lösa frågan, och då det för mig är uppenbart, att de allra största utsigterna äro förenade med det från alla landsändar och af alla myndigheter i det hufvudsakligaste redan gillade förslaget, samt jag hvarken vill, kan eller bör söka att på nya grunder utarbета ett annat, vill jag å nyo till Riksdagens pröfning framlägga 1889 års Riksdags särskilda utskotts på Kongl. Maj:ts proposition grundade förslag, med några af reservationer och öfverläggningar föranledda modifikation, hvilket allt jag icke anser nödigt särskildt motivera, utan återopar hvad förut i så rikligt mått är i saken anfördt.

Må så alla upprigtiga vänner af frågans lösning låta alla mindre väsentliga betänkligheter mot vissa detaljer falla och se på hvad som är väsentligt, väl ihågkommande ordspråket: det bästa är ofta fiende till det goda.

På nu anförda och återopade skäl får jag härmed vördsamt föreslå Riksdagen att för sin del antaga följande:

L a g

angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

I Kap.

Om allmän vägs anläggning, indragning eller förändring.

1 §.

Det väghållningsbesvär, hvarom denna lag stadgar, afser väg på landet, som pröfvas vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig. Sådan väg benämnes allmän och är af två slag:

a) *landsväg*, hvartill hänföres väg, som för allmänna samfärdseln är af större betydelse och förenar riket med annat rike eller ett län med annat län, leder från en stad till annan eller tjenar att förbinda något härad i

dess helhet eller till väsentlig del med stad, större hamn- och lastageplats, jernvägsstation eller annat jemförligt ställe;

b) *bygdeväg*, hvartill räknas väg af förenämnda beskaffenhet, men som ej är af den vigt för allmänna samfärdseln, att den bör till landsväg hänföras, så ock väg härad eller socknar emellan, kyrko- och tingsväg samt annan med dessa jemförlig väg.

2 §.

Landsväg skall vara 6 meter samt bygdeväg 3,6 meter bred; egande dock Konungens befallningshafvande att, der för särskilda vägsträckor förhållandena sådant påkalla, så väl medgifva, att väg må hafva mindre bredd, som ock, när ny väg anlägges, eller gammal väg omlägges, förordna om dess utläggande till större bredd, än här stadgats.

Der redan anlagd väg är bredare, än här föreskrifves, varde den så vidmagthållen, derest icke Konungens befallningshafvande pröfvar densamma kunna utan olägenhet till bredden inskränkas.

Likaledes eger Konungens befallningshafvande, der redan anlagd väg har mindre bredd, än denna lag bjuder, och dess utläggande till stadgad bredd blefve förenadt med betydande svårigheter eller kostnader, att låta dervid bero.

3 §.

Allmän väg skall läggas der den tarivas och hvar den jemnast och genast göras kan.

4 §.

Uppstår fråga om anläggning af allmän väg; då skall ansökning derom göras hos Konungens befallningshafvande, som låter vid häradsrätten i orten höra samtliga väghållningsskyldige, hvilka i väghållningen med arbete eller penningar deltaga; hvarefter, och sedan häradsrätten afgifvit yttrande, Konungens befallningshafvande meddelar beslut i frågan.

I enahanda ordning afgöras frågor om indragning af allmän väg, omläggning af backig eller eljest för rörelsen obeqväm allmän väg samt förändring af redan befintlig väg till bygdeväg eller landsväg.

II Kap.

Om skyldighet att deltaga i vägs byggande samt dess underhåll, när mark är bar, så ock om tillsyn å väg.

5 §.

I fråga om byggande och underhåll af allmän väg, bro och färja utgör hvarje härad en gemensamhet för sig.

Är vid den tid, då denna lag träder i kraft, härad deladt i två eller flera väghållningsdistrikt, eller äro två eller flera härad eller delar deraf då förenade till ett distrikt, må dervid förblifva.

Delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller två eller flera härads förening till ett sådant distrikt må derefter, så vidt icke derom förordnats i den ordning 82 § stadgar, ske endast i sammanhang med vägdelening på sätt nedan sägs.

6 §.

I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksfastighet, hvartill äfven hänföras staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills förunnad frihet från väghållningsbesväret;

b) frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde;

c) all annan fastighet, hvarför bevillning till staten utgöres och hvars taxeringsvärde uppgår till minst åtta hundra kronor, äfvensom staten tillhörig dylik fastighet, så vidt inkomst deraf drages och taxeringsvärdet uppgår till minst nyss nämnda belopp;

d) inkomst, som uppgår till minst åtta hundra kronor och hvarför bevillning till staten utgöres, dock med undantag för:

1:o) inkomst af kanal, jernväg och annan farväg;

2:o) inkomst af skeppsrederi och sjöfart; och

3:o) inkomst, som förvärfvas genom arrende af staten tillhörig jordbruksfastighet.

7 §.

Vägnunderhållet in natura, hvarmed förstås arbetet för vägs hållande i laggilt skick, åligger all jordbruksfastighet med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsckogar.

De beskattningsföremål, hvilka icke utgöra vägnunderhåll in natura, bidra till väghållet allenast med penningar, som ingå till en för väghållningsdistriktet gemensam vägkassa (V kap.).

8 §.

Kostnaden för underhåll af ny väg intill dess den ingått i vägdelsing, för underhåll af bro, som ej är till vägtrumma hänförlig, samt för byggande och underhåll af färja, bestrides ur vägkassan, så ock kostnaden för anläggning af ny och omläggning af gammal väg samt för byggande af bro, i den mån sådan kostnad icke utgår af statsmedel.

9 §.

Vägnunderhållet in natura utgöres efter särskildt åsatt vägtal.

10 §.

Vägtal åsättes, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsckogar, hvarje hemman, utjord och annan jordbruksfastighet efter taxeringsvärdet sålunda, att för hvarje ett hundra kronor af samma värde ntföres ett vägtal. Innehafvare af afsöndrad jordlägenhet, för hvilken afgäld till stamhemmanet faststälts, dervid hänsyn tagits till den på lägenheten belöpande andel af stamhemmanets väghållning, ege att i ersättning för den skyldighet i detta afseende, som enligt denna lag skall af lägenhetens innehafvare utgöras, njuta befrielse för så stor del af afgälden, som med afseende å de förhållanden, hvilka voro för handen, då afgälden fastställdes, kan anses hafva motsvarat lägenhetens andel i väghållet; och må Konungens befallningshafvande, i fall öfverenskommelse härom ej kan mellan vederbörande träffas, på framställning af lägenhetsinnehafvaren bestämman den minskning i afgälden, som må böra lägenhetens innehafvare tillkomma.

Hvad om hemman i denna § sägs gällar ock om hvarje i jordebok eller fastighetsbok särskildt upptaget nummer.

11 §.

Vägtal åsättes, genom Konungens befallningshafvandes försorg, i sammanhang med vägdelning och eger bestånd intill dess ny vägdelning sker.

12 §.

Är jordbruksfastighet afsides liggande från densamma tilldeladt vägstycke eller eljest obeqvämt belägen med afseende å fullgörandet af dess vägunderhåll in natura, må fastigheten, der innehafvaren sådant hellre vill, och vägstyrelsen dertill samtycker, i stället bidra med penningar efter det belopp, hvartill underhållskostnaden på vägtal bestämmes af den i IV kap. omnämnda nämnd. För tillgodonjutande af denna rättighet skall dock ansökan häróm göras hos vägstyrelsen inom sex månader efter det vägdelningen vunnit laga kraft.

Ofvannämnda bidrag, hvilket debiteras, indrifves och redovisas i sammanhang med vägskatten (63 §), ingår till väggkassan mot skyldighet för vägstyrelsen att vägunderhållet ombesörja.

13 §.

Har vid vägdelning väg lemnats odelad emellan delegare i samma jordbruksfastighet eller varder efter vägdelning jordbruksfastighet delad emellan två eller flere, svare desse för underhållet af fastighetens väg, hvar i förhållande till det hans lott åsatta taxeringsvärde; skolande delegarne, om de äro flere än två, sig emellan för minst ett år i sänder utse en vägfogde, om hvilket val underrättelse bör kronobetjeningen meddelas.

Vägfogde åligger tillse, att väg hålles i vederbörligt skick. Han svarar i första hand för delegarnes skyldighet härutinnan samt eger för återbekommande af hvad han utöfver sin andel i kostnaden härför nödgats utgifva att omedelbart hos länsmanen påkalla handräckning.

Vägfogde, som i tre på hvarandra följande år tjenstgjort, vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga förr än ytterligare tre år förflutit.

Vill delegare, att vägen skall delas, hafve han dertill vitsord; och förfares vid sådan delning på sätt i 45 § stadgas.

14 §.

Varder underhåll af väg genom omläggning af densamma eller genom bruks och fabrikers uppkomst väsentligen försvåradt, skall vägen dock, intill

dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet, underhållas af de fastigheter, som hittills fullgjort vägunderhållet; dock njute dessa fastigheter ur väggkassan motsvarande ersättning.

15 §.

Förändras bygdeväg till landsväg eller varder väg till bredden utlagd, njute likaledes den, hvilkens vägunderhåll härigenom försvåras, ersättning ur väggkassan.

16 §.

Uppkommer å väg genom naturhändelse, såsom jordras, öfversvämning eller dylikt, skada af sådan betydighet, att iståndsättandet skulle i väsentlig mån betunga den fastighet, på hvilken vägen är till underhåll indelad, må kostnaden för sådan skadas botande gäldas ur väggkassan.

17 §.

Njuter fastighet, till följd af gammal vägs indragning, omläggning eller inskränkning till bredden, befrielse eller minskning i vägunderhållet, erlægge den fastighet motsvarande ersättning till väggkassan.

18 §.

Kan i fråga om ersättning, som i 14, 15, 16 och 17 §§ omförmäles, öfverenskommelse vederbörande emellan icke träffas, hänskjutes frågan till bedömande af tre gode män, hvilka utses en af Konungens befallningshafvande, en af vägstyrelsen och en af vederbörande väghållningsskyldig.

Vägrar någon enligt nämnda §§ till ersättnings utgifvande skyldig att utse god man och har sådant ej fullgjorts inom fjorton dagar efter bevislig tillsägelse, skall domhafvanden i orten, på anmälan, utse god man för den tredskande.

Emot gode männens beslut må klagan ej föras.

19 §.

Aligger någon, på grund af särskildt åtagande, att underhålla allmän väg, bro eller färja, må dervid förblifva, derest ej, i den ordning som i 4 § sägs, sådan väg, bro eller färja pröfvas böra till allmänt underhåll öfvertagas.

20 §.

Väg- och bropenningar, der de hittills af vägfarande erlagts, skola upphöra, då sådant, utan förnärmande af någons enskilda rätt, ske kan.

21 §.

Der kassa för byggnad eller underhåll af bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst väggkassan, finnes samlad, skall den samma, så vida den uppkommit genom uppbörd från vägfarande, öfverlemnas till väghållningsdistriktets väggkassa. Är den deremot bildad genom sammanskott af väghållningsskyldige, ege de att deröfver förfoga.

22 §.

Bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst väggkassan, skall vid öfverlemnandet vara försatt i laggilt skick.

23 §.

Väg, bro och färja skola hållas i ett för samfärdseln fullt tillfredsställande skick. Å båda sidor om väg skola diken till erforderlig bredd och djup med nödigt aflopp göras, derest sådana icke, efter vederbörandes pröfning, utan olägenhet kunna undvaras.

24 §.

Der väg går genom skogsmark, skall genom jordegarens försorg, efter honom derom gifven tillsägelse, borthuggas träd eller buske, som med någon gren når fram till vägens kant; dock ankommer på Konungens befallningshafvande att i särskilda fall efter omständigheterna pröfva, huru vida undantag från denna bestämmelse må ega rum.

25 §.

Utan Konungens befallningshafvandes tillstånd må ej hädanefter utmed väg på mindre afstånd än 3,5 meter från vägens kant byggnad uppföras.

26 §.

Utmed väg må ej upptagas gropar eller grafvar af beskaffenhet att för den vägfarande eller vägens bestånd medföra fara.

27 §.

Väg må ej inkräktas genom upplag af andra ämnen än sådana, som för vägunderhållet oundgängligen erfordras; och må ej heller dessa så uppläggas, att samfärdseln derigenom försvåras.

28 §.

Går väg utmed vattendrag eller fördjupning, som för vägfarande kan medföra våda, skall lämpligt skyddsvärn anbringas af den, som vägen underhåller.

29 §.

Der vägar stöta samman, skola vägvisare anbringas; kostnaden därför, så ock för deras underhåll, bestrides ur vägkassan.

30 §.

Vid ändpunkterna af hvarje till underhåll indeladt vägstycke skola väghållarne anbringa tydliga märken, angifvande den fastighet, som har vägstyckets underhåll sig ålagdt.

31 §.

Å väg må, med undantag för de ställen, der sådan af jernväg eller kanalled korsas, grind icke uppsättas, med mindre Konungens befallningshafvande dertill lemnar tillstånd.

Vid de årliga vägsynerna böra förrättningsmännen tillse, huru vida å väg befintliga grindar, hvilka icke ingått i beräkning uti hägnadsdelning, upprättad innan kongl. kungörelsen den 11 oktober 1864 blef till efterlefnad gällande, må utan synnerlig olägenhet för jordegare kunna utdömas, samt med förslag härom, upptagande sådana grindars läge jemte andra på frågans bedömande inverkan förhållanden, till Konungens befallningshafvande in-

komma; hvarefter Konungens befallningshafvande, sedan vederbörande, der sådant icke redan skett, blifvit hörde, eger förordna, att grind, som icke ingått i beräkning uti gällande hägnadsdelning eller eljest pröfvas vara för inegors fredande oundgängligen nödig, skall inom viss lämplig tid borttagas, vid äfventyr att sådant eljest på grindegarens bekostnad genom kronobetjeningens försorg emot lega verkställes.

Med hänsyn till särskilda orters olika förhållanden eger Konungens befallningshafvande genom allmänna kungörelser bestämma, hvilken tid af året de grindar öfver väg, som tillåtas qvarstå, skola hållas öppna och för ty vara aflyftade.

32 §.

Bro, som hädanefter uppföres, skall hafva samma bredd som den väg, hvaraf den utgör fortsättning; dock eger Konungens befallningshafvande i afseende å större bro att, der omständigheterna dertill föranleda, härifrån medgifva undantag.

Rörande färjas storlek och beskaffenhet förordnar Konungens befallningshafvande.

Bro och färja skola vara försedda med nödiga skyddsvärn.

33 §.

Å kronans allmänning må sand, grus eller sten till vägs underhåll utan ersättning tagas efter vederbörande skogstjenstemans anvisning.

Vill någon å annan mark taga sand, grus eller sten till vägs underhåll, och kan öfverenskommelse med jordegaren icke träffas, eger häradsrätten, då väghållningsskyldig derom instämmer talan, bestämma, hvarest nämnda väglagningsämnen tjenligast och till minsta skada för jordegaren må afhemtas samt till hvilket belopp ersättning därför skall utgifvas.

34 §.

Konungens befallningshafvande tillkommer att öfvervaka vägarnes behöriga underhåll och vidtaga därför erforderliga åtgärder.

Närmast under Konungens befallningshafvande utöfvas tillsynen öfver vägväsendet af kronofogden med biträde af länsmän och fjerdingmän i enlighet med denna lag och de särskilda föreskrifter, som af Konungens befallningshafvande meddelas.

35 §.

Arligen skall vägsyn hållas af länsmän med biträde af två nämndemän. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende å skiljaktiga förhållanden, varder, efter landstingets hörande, af Konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller särskilda delar deraf.

Kungörelse om vägsyn skall minst fjorton dagar före syneförrättningen och, der så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar offentliggöras; och bör dervid bestämmas ej mindre dagen och timmen, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besigtigas.

Öfver de vid synen befunna brister föres protokoll, deraf utdrag utan lösen särskildt för hvarje vägloft skall inom åtta dagar efter syneförrättningens slut af länsmannen aflemnas till fjerdingssmannen för att genom dennes försorg vederbörande väghållare eller, der vägfogde finnes, denne ofördröjligen tillställas. Sådant utdrag skall tillika innehålla föreläggande för vederbörande väghållare eller vägfogde att inom viss af syneförrättaren föreskrifven lämplig tid hafva ogill väg lagad, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd derjemte att bristerna mot lega afhjelpas. Den legokostnad äfvensom kostnad för afhjelpande af tillfälliga mellan de årliga vägsynerna uppkomna brister, hvilka väghållaren eller vägfogden underlåtit att efter anmaning inom föreskrifven tid afhjelpa, eger länsmannen att omedelbart hos den tredskande uttaga.

III Kap.

Om vägdelning.

36 §.

Vägdelning omfattar väghållningsdistrikt samt afser vägs fördelning till underhåll in natura.

37 §.

Vägdelning i enlighet med föreskrifterna i denna lag skall första gången ske, så snart väghållningsdistrikts område blifvit enligt 82 § bestämdt.

Derefter må ny vägdelening i distriktet ega rum endast när Konungens befallningshafvande, efter derom väckt förslag och sedan de väghållningskyldige blifvit hörde, finner sådan delning till följd af väsentligen förändrade förhållanden vara erforderlig.

38 §.

Då vägdelening skall ske, förordnar Konungens befallningshafvande landtmätare eller annan lämplig person att densamma förrätta med biträde af två gode män, hvilka af förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i egodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättning i orten valde äro.

39 §.

Stanna förrättningsmannen och gode männen i olika meningar, gälle hvad de fleste säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle förrättningsmannens.

40 §.

Innan förrättningen företages, åligger förrättningsmannen att minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dag och ställe för första sammanträdet samt dertill kalla gode männen; egande de väghållningsskyldige att inför förrättningsmannen och gode männen yttra sig efter befogenhet rörande de frågor, som under förrättningen förekomma.

41 §.

Under förrättningen skola till en början följande frågor, på sätt här nedan sägs, till handläggning företagas, nemligen:

1:o) om bestämmande af de vägar, hvilka skola i vägdelningen ingå, samt deras egenskap af landsväg eller bygdeväg;

2:o) om urskiljande af de broar, hvilka ej böra till vägtrummor hänföras och således skola från delningen undantagas för att medelst vägkassan underhållas; samt

vid förnyad vägdelening

3:o) om väghållningsdistriktets delning i mindre områden, eller om två eller flera väghållningsdistrikts förening till ett, derest förslag derom blifvit väckt.

42 §.

Rörande de i 41 § omförmälda frågor upprättar förrättningsmannen med gode männen förslag, hvilket underställes Konungens befallningshafvandes pröfning; hvarefter och sedan de väghållningsskyldige blifvit hörde, Konungens befallningshafvande i frågan meddelar beslut och i sammanhang dermed låter åsätta vägtal (11 §).

43 §.

Sedan de i 41 § upptagna frågor blifvit slutligen afgjorda, fortsättes förrättningen medelst vägarne gradering och fördelning; åliggande förrättningsmannen att, innan förrättningen åter företages, minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dagen och stället för förrättningens fortsättande.

Vid vägs gradering skall hänsyn tagas till dels vägens egenskap af lands- eller bygdeväg, dels olika beskaffenhet af mark, hvaröfver vägen går, dels tillgång till och antaglig kostnad för sand, grus eller annat ämne, hvarmed vägen underhållas kan, dels behovet af skyddsvärn, dels trafikens omfattning och den deraf föranledda större eller mindre slitning af vägen, dels ock andra omständigheter, som under en längre fortgående tid må kunna på vägunderhållet inverka, så att, der större svårigheter i en eller annan af dessa delar möta, skäligen minskning i vägens längd deremot beräknas.

44 §.

Sedan vägdelningen blifvit afslutad, åligger det förrättningsmannen så väl att derom hos Konungens befallningshafvande göra anmälan, som ock att tillställa hvarje länsman inom väghållningsdistriktet ett exemplar af vägdelningslängden för att vara för vederbörande tillgängligt. Konungens befallningshafvande utfärdar derefter allmän kungörelse om förrättningens afslutande; egande den, som är med delningen missnöjd, att vid talans förlust deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län inom fyrtiofem dagar, och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar från den dag, då kungörelsen blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst, dock att menighet, som klagar, eger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Efter det delningen vunnit laga kraft, insänder förrättningsmannen fullständigt instrument deröfver till länets landtmäterikontor för att der förvaras.

45 §.

Vill delegare i jordbruksfastighet, efter ty i 13 § sägs, att fastighetens väg skall delas, och väckes fråga derom vid vägdelning, som i 36 § afses, skall delningen af fastighetens väg ske i sammanhang med nämnda vägdelning, och gälle dervid i tillämpliga delar hvad här ofvan i detta kapitel är stadgadt.

Uppstår eljest fråga om delning af dylik väg och enas delegarne om hvilken del af vägen hvarje fastighetslott skall tillkomma, stånde sådan öfverenskommelse fast, sedan densamma, skriftligen affattad och af två vittnen bestyrkt, blifvit till länsmannen ingifven.

Kan öfverenskommelse ej träffas, ege Konungens befallningshafvande, på anmälan af delegare, förordna landtmätare eller annan lämplig person att verkställa delningen, sedan delegarne till förrättningen bevisligen kallats och vid densamma lemnats tillfälle att sig yttra; och skall vid sådan vägdelning gradering, som skett enligt 43 §, lända till efterrättelse. Sedan förrättningen är afslutad, ingifve förrättningsmannen delningsinstrumentet till länsmannen, som har att derom underrätta delegarne; och eger den, som är med förrättningen missnöjd, att, vid talans förlust, deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande inom tid, som i 44 § stadgas, hvilken tid dock i fall, som nu är i fråga, skall räknas från det klaganden erhållit underrättelse, som nyss nämnts.

Vägdelning, som i 2 och 3 punkterna af denna paragraf afses, skall bekostas af delegarne i förhållande till delningsgrunden och eger bestånd till dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet eller samtliga delegare öfverenskomma om annan vägdelning och öfverenskommelsen, så affattad och styrkt, som ofvan sägs, blifvit till länsmannen ingifven; skolande i följd af vägdelning, som i denna paragraf afses, hvarje lott anses vara åsatt andel af fastighetens vägtal i förhållande till lottens taxeringsvärde den tid vägdelningen egde rum.

IV Kap.

Om särskild nämnd.

46 §.

För bestämmande af beloppet ej mindre af de till väggkassan ingående bidrag, än ock af den ersättning, som enligt 12 § skall utgå, uppskattas

den på ett vägtal belöpande årliga kostnad för underhållet den tid mark är bar af väg, som ingått i delning.

Vid sådan uppskattning skall skäligt afseende fästas så väl å ortens pris på dagsverken och körslor som ock derå, att de till vägunderhåll in natura indelade i allmänhet äro i tillfälle att med egna arbetare och dragare fullgöra arbetet.

47 §.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställas af en för hvarje väghållningsdistrikt tillsatt särskild nämnd, bestående af ordförande och tre ledamöter, af hvilka ordföranden förordnas af Konungens befallningshafvande och de tre ledamöterna tillika med tre suppleanter för dem utses af de väghållningsskyldige. Sådant val verkställas i distrikt, innefattande endast en kommun, på sätt för val å kommunalstämma finnes stadgadt, dock att röstvärdet beräknas efter vägfyrktal (59 §), men i andra distrikt genom dertill i enahanda ordning utsedde valmän, en för hvarje kommun, hvilka valmän på kallelse sammanträda, om distriktet utgöres af härad, inför häradsrätten och eljest inför Konungens befallningshafvande eller annan af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet; skolande härvid för hvarje kommuns valman röstvärdet beräknas efter kommunens sammanlagda vägfyrktal.

48 §.

Nämnden sammanträder på ordförandens kallelse.

Hvad de fleste i nämnden säga, gäller som nämndens beslut. Vid lika röster eller der hvar har sin särskilda mening gäller ordförandens.

49 §.

Nämndens uppskattning, deremot klagan ej må föras, skall lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning derefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning, ankommer det på Konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hörande, om sådan förordna. Då ny vägdelening sker, skall dock i sammanhang dermed förnyad uppskattning ega rum.

50 §.

Medlem af nämnden åtnjuter ersättning i likhet med hvad om ledamot i egodelningsrätt finnes stadgadt.

51 §.

Efter fullgjordt uppdrag insänder nämnden uppskattningsinstrumentet till Konungens befallningshafvande, som låter i länskungörelserna offentliggöra detsamma.

V Kap.

Om vägkassan samt om vägskatt.

52 §.

För hvarje väghållningsdistrikt skall finnas en vägkassa, till hvilken ingår, utom öfriga dithörande afgifter, den vägskatt, hvarom nedan stadgas.

53 §.

Ur vägkassan bestridas utgifter för:

- a) förvaltningskostnad;
 - b) ersättning till särskilda nämnden;
 - c) ny vägdelning;
 - d) ersättning till snöploglagen enligt 70 §;
 - e) sådan ersättning, som jemlikt 14, 15 och 16 §§ kan utgå;
 - f) underhåll af ny väg intill dess den ingått i vägdelning;
 - g) underhåll af bro, som från vägdelning undantagits, samt byggande och underhåll af färja;
 - h) anbringande och underhåll af vägvisare; och
 - i) underhåll af väg, hvarför enligt 12 § afgift till vägkassan ingår;
- äfvensom
- i den mån kostnaden ej utgår af statsmedel:
 - k) byggande af ny väg och bro; samt
 - l) omläggning af backig eller eljest för rörelsen obeqväm väg.

54 §.

Inom hvarje väghållningsdistrikt ega de väghållningsskyldige att för en tid af tre år utse en vägstyrelse, bestående af minst tre ledamöter, hvilka,

jemte ett lika stort antal suppleanter, i god tid före hvarje treårsperiods utgång väljas på sätt om val af ledamöter i den särskilda nämnden finnes stadgadt (47 §).

Vid samma tillfälle utses jemväl för en tid af tre år tre revisorer för granskning af vägstyrelsens räkenskaper och förvaltning äfvensom ett lika antal suppleanter för desse revisorer.

55 §.

Vägstyrelsen, som är att anse såsom väghållare, åligger förvaltningen af vägkassan, verkställigheten af vederbörandes rörande vägväsendet meddelade beslut samt fullgörandet af öfriga åtgärder, som jemlikt denna lag på styrelsen ankomma, allt i enlighet med instruktion, som, efter förslag af vägstyrelsen, fastställles af Konungens befallningshafvande.

I vägstyrelsens öfverläggningar, men ej i dess beslut, eger vederbörande kronofogde eller länsman deltaga.

56 §.

Öfver vägkassan låter vägstyrelsen föra fullständiga räkenskaper, hvilka för kalenderår afslutas.

57 §.

Inom april månads utgång hvarje år skall vägstyrelsen till revisorerne aflemna dels fullständig redovisning öfver föregående årets förvaltning, dels beräkning öfver så väl vägkassans utgifter för det kommande året som äfven den behållning, hvilken utöfver det i 62 § omförmälda öfverskott kan vid löpande årets slut vara att påräkna, jemte de inkomster, hvilka på grund af föregående beslut böra under det nästföljande året inflyta, dels ock ett på denna beräkning grundadt förslag till inkomst- och utgiftsstat för vägkassan under det nästföljande året; och åligger det revisorerne att inom juni månads utgång till vägstyrelsens ordförande insända dessa handlingar, åtföljda af så väl berättelse öfver den af revisorerne verkställda granskning af vägstyrelsens redovisning, som äfven revisorerne yttrande öfver förslaget till inkomst- och utgiftsstat för vägkassan samt de vägväsendet i öfrigt rörande förslag, styrelsen kan hafva framlagt.

Vägstyrelsens ordförande låter derefter i länskungörelserna offentliggöra revisorerne berättelse jemte styrelsens förklaring öfver möjligen gjorda anmärkningar samt förslaget till inkomst- och utgiftsstat med tillkännagifvande, att öfriga handlingar finnas för väghållningsskyldige hos vägstyrelsens

ordförande tillgängliga samt att den, som i anledning deraf har något att erinra, skall sådant hos ordföranden anmäla inom påföljande augusti månads utgång.

58 §.

De väghållningsskyldige skola vid sammanträde, hvartill vägstyrelsen, så snart ske kan, utfärdar kallelse, sjelfve eller genom ombud pröfva och fastställa inkomst- och utgiftsstaten för vägkassan och i sammanhang dermed äfven det belopp, hvilket skall såsom vägskatt uttaxeras på de till utgörande deraf skyldige. Vid omröstning härvid beräknas röstvärdet efter vägfyrktal.

59 §.

Vägskatten utgår efter vägfyrk, med iakttagande deraf

a) att jordbruksfastighet, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, påföres en vägfyrk för hvarje ett hundra kronor af taxeringsvärdet;

b) att frälseränta samt annan fastighet påföres en vägfyrk för hvarje två hundra kronor af taxeringsvärdet;

c) att ofvan omförmälda skogar påföres en vägfyrk för hvarje fyra hundra kronor af taxeringsvärdet; samt

d) att inkomst påföres en vägfyrk för hvarje tjugu kronor af den beskattningsbara andelen deraf.

60 §.

Den af särskilda nämnden uppskattade kostnaden för underhåll af all indelad väg inom distriktet fördelas på de enligt 7 § till vägunderhåll in natura förpligtade fastigheters vägfyrkar, hvarefter det belopp, som enligt denna fördelning på hvarje sådan fyrk belöper, såsom vägskatt påföres hvarje annan vägfyrk. Hvad derutöfver erfordras för bestridande af vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten, påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för en hvar af dem.

61 §.

Till ledning för vägskattens bestämmande böra häradsskrifvarne hvarje år efter slutade taxeringsförrättningar till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för hvarje kommun summariskt upptaga beträffande fastig-

heter och frälseränta taxeringsvärdet samt beträffande inkomst, som i väghållet deltagar, den beskattningsbara andelen deraf.

62 §.

Uppkommer öfverskott i vägkassan, sedan de i 53 § omförmälda behof blifvit behörigen tillgodosedda, eger Konungens befallningshafvande, på förslag af vägstyrelsen, efter de väghållningsskyldiges hörande, förordna om öfverskottets användande för grundförbättring af vägarne och, sedan öfverskottet härför icke vidare erfordras, jemväl till lindring af väghållningsbesväret i dess helhet.

63 §.

Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet; egande Konungens befallningshafvande jemväl att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrifvas.

64 §.

Vid sammanträde, som i 58 § omförmäles, meddela de väghållningsskyldige ansvarsfrihet åt vägstyrelsen eller besluta om de åtgärder, som i anledning af anmärkningar böra vidtagas.

VI Kap.

Om vinterväghållningen.

65 §.

Till allmän vägs hållande i fargilt skick vid snöfall skall Konungens befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, inom hvarje väghållningsdistrikt af lämpligt belägna jordbruksfastigheter med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar inrätta så kallade ploglag, hvilka hvardera af vägen tilldelas ett visst stycke, det de skola behörigen vidmagthålla.

66 §.

Der särskilda vintervägar öfver sjöar och myrar af ålder funnits eller nödiga pröfvats, ingå jemväl de i ploglagsindelningen. Blifver i följd af sådan vinterväg någon allmän väg för längre eller kortare tid obehöflig, vare dess hållande i fargilt skick under sagda tid ej nödigt.

67 §.

Vinterväg skall till erforderlig bredd hållas öppen och, der så tarvas, af vederbörande ploglag märkas ut.

68 §.

För besväret af vinterväghållningen njuta ploglagen ersättning af de väghållningsskyldige efter ty vägens längd och beskaffenhet det fordra.

69 §.

Till häradsrätten, derest väghållningsdistriktet består af ett härad, men eljest till Konungens befallningshafvande eller annan af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet, skola de väghållningsskyldige inkallas att med ploglagen om ersättningen öfverenskomma. Kunna de icke i godo sig härom förena, varder ärendet underställt pröfning af Konungens befallningshafvande, som efter skälighet jemkar och stadfäster ersättningsbeloppen.

70 §.

Den för alla ploglagen i hela väghållningsdistriktet bestämda ersättning sammanslås och fördelas enligt de i 59 § bestämda grunder på samtliga jemlikt 6 § i väghållet deltagande beskattningsföremål samt debiteras och uppbäres i sammanhang med vägskatten; hvarefter ersättningsbeloppen genom vägstyrelsens försorg till ploglagen utbetalas.

§ 71.

De beting, som antingen godvilligt med ploglagen slutas elier af Konungens befallningshafvande fastställas, skola för hvarje gång gälla i minst fem, högst tio år; börande de väghållningsskyldige i god tid före hvarje så-

dan periods utgång å nyo sammankallas för att antingen förnya det förra betinget eller tillvägbringa ett nytt.

72 §.

Konungens befallningshafvande fördelar ploglagen så, att de jordbruksfastigheter, som dertill kunna anslås, blifva i möjligaste måtto lika dertill nyttjade.

73 §.

Inom hvarje ploglag, som består af flere än två delegare, skola desse sig emellan för minst ett år i sänder utse en snöplogfogde, om hvilket val underrättelse bör kronobetjeningen meddelas.

Snöplogfogden åligger dels att öfvervaka, det väg hålles i fargilt skick, samt i att för sådant ändamål vid inträffande behof utfärda uppåd till ploglaget att verkställa erforderligt arbete, hvilket uppåd delegare äro skyldige att sig emellan fortskaffa, dels ock att tillse, det vinterväg jemlikt 67 § märkes ut.

Snöplogfogde, som i tre på hvarandra följande år tjenstgjort, vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga, förr än ytterligare tre år förflutit.

74 §.

Hålles ej vinterväg i fargilt skick, eller är den ej på föreskrifvet sätt utmärkt, låte kronobetjeningen afhjelpa bristerna mot lega, som omedelbart uttages hos den försumlige.

75 §.

Skulle i en eller annan ort de fleste af de väghållningsskyldige, efter vägtalet räknadt, förena sig om andra anordningar för vinterväghållningen, må de ega rätt dertill, äfvenså att vid större snöfall få hålla för vinteråkdon farbar biväg i närheten af den allmänna vägen, dock under samma ansvar, som om allmän väg är stadgad. De närmare föreskrifter, som för rättigheten att hålla biväg kunna erfordras, bestämmas af Konungens befallningshafvande, sedan de väghållningsskyldige blifvit hörde.

§ 76.

Konungens befallningshafvande öfvervakar att väg vintertiden behörigen öppenhålles.

VII Kap.

Om ansvar för öfverträdelse af denna lag; så ock om rättegången.

77 §.

Underlåter väghållare eller, der vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskrifven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant af väghållare, som blifvit om dylika brister af vägfogden underrättad, böte den försumlige från och med fem till och med femtio kronor.

Eftersätter snöplogfogde hvad honom enligt denna lag åligger, eller underlåter delegare i ploglag att fortskaffa snöplogfogdes uppbåd eller att sådant uppbåd hörsamma, eller försummar delegare i ploglag, för hvilket snöplogfogde icke blifvit utsedd, att hålla den ploglaget tilldelade vinterväg i fargilt skick eller att, der så tarivas, märka den ut, böte likaledes från och med fem till och med femtio kronor.

Enahanda ansvar drabbar den, som gör sig skyldig till öfverträdelse af föreskrifterna i 24, 25, 26, 27 och 31 §§.

Böter, som jemlikt denna paragraf ädömas, skola tillfalla vägkassan och, der tillgång till deras fulla gäldande brister, förvandlas efter allmän lag.

Till böter enligt denna lag må ej dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

78 §.

Ledamot af särskilda nämnden, som, oaktadt kallelse, uteblifver från sammanträde utan anmaldt laga förfall, skall böta till vägkassan två kronor för hvarje dag han är frånvarande, med skyldighet tillika att, derest sammanträdet af sådan anledning måste inställas, betala den till öfrige ledamöter utgående ersättning.

79 §.

Förseelse, som enligt 77 § är med straff belagd, ege en hvar åtala vid allmän domstol.

80 §.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

VIII Kap.

Särskilda bestämmelser.

81 §.

Med härad i denna lag förstås jemväl de före utfärdandet af förordningen den 17 maj 1872 varande tingslag i de orter, der benämningen härad ej förekommer.

82 §.

Efter denna lags utfärdande åligger Konungens befallningshafvande, hvar för sitt län, att, efter de väghållningsskyldiges hörande, besluta, huru vida delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller förening af två eller flera härad till ett väghållningsdistrikt bör ega rum, hvarefter samma beslut i den mån det vinner laga kraft tillämpas vid den vägdelning, som första gången efter lagens utfärdande verkställles.

83 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1892.

Sedan enligt densamma vägdelning egt rum, sker tillträdet af de nya väglotterna den 1 juli det år, då vägskatt först erlägges; börande väglotterna af afträdande väghållningsskyldige vara försatta i laggilt skick, vid äfventyr att befintliga brister eljest på den försumliges bekostnad emot lega afhjelpas.

Inom väghållningsdistrikt, der vägdelning enligt denna lag egt rum, skola, efter tillträdet af de nya väglotterna, 25 kap. byggningsbalken och alla öfriga tid efter annan meddelade föreskrifter, som strida mot denna lag, upphöra att vidare gälla.

84 §.

Då vägdelning enligt denna lag eger rum första gången, bestrides kostnaden därför af statsverket.

Slutligen får jag hemställa, det Riksdagen behagade medgifva rätt för det utskott, som får frågan till behandling, att inom de gränser, som 1889 års nådiga proposition, särskilda utskottets betänkande och min nu väckta motion angifva, utreda ärendet samt utlåta och förslag afgifva.

Stockholm den 26 januari 1891.

J. Bengtsson.

I motionens hufvudsyfte instämma:

<i>Sven Nilsson</i> i Efveröd.	<i>Anders Persson.</i>	<i>Gunnar Eriksson.</i>
<i>Christian Bülow.</i>	<i>A. Hansson</i> i Solberga.	<i>N. Nilsson</i> i Vrångebohl.
<i>O. B. Olsson,</i> Maglehult.	<i>Hans Andersson.</i>	<i>Nils Nilsson,</i> Skärhus.
<i>P. Truedsson,</i> Haganäs.	<i>Nils Persson,</i> Vadensjö.	<i>Per Holm.</i>
<i>C. G. Bruse.</i>	<i>C. Johansson,</i> Esset.	<i>A. Andersson,</i> Intagan.
<i>Olof Olson,</i> Stensdalen.	<i>H. Eriksson.</i>	<i>O. Anderson,</i> Hasselbol.

<i>Per Ersson,</i> Vestlandaholm.	<i>P. G. Petersson,</i> Brystorp.	<i>Jonas Andersson</i> i Vårgårda.
<i>S. M. Olsson.</i>	<i>Lars Persson,</i> Heljebol.	<i>Emil Olsson,</i> Kyrkebol.
<i>J. Bromée.</i>	<i>Anders Olsson,</i> Ornakärr.	<i>P. A. Hellgrén.</i>
<i>P. Norberg.</i>	<i>Aug. Henricson.</i>	<i>M. Dahn.</i>
<i>P. Pehrson</i> i Törneryd.	<i>A. G. Olson.</i>	<i>Ivar Månsson.</i>
<i>Alfred Kihlberg.</i>	<i>K. E. Holmgren.</i>	<i>Magnus Andersson.</i>
<i>Carl Persson.</i>	<i>Nils Åkesson.</i>	<i>Werner G. von Schwerin.</i>
